

УДК [811.161.1+811.161.2]’22’38’42’06:82-84:070:366.636

Г. Ю. Касім

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри загального та слов’янського мовознавства

РІЗНОВИДИ СИГНАЛІВ ПРО ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ ФРАГМЕНТІВ СУЧАСНОГО ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ТЕКСТУ

Статтю присвячено розгляду інтертекстуальних одиниць – крилатих висловів і цитат, використаних в електронних ЗМІ України та Росії протягом останніх трьох років. У роботі описано різноманітні сигнали, що вказують на конструкції інтертекстуального характеру, притаманні публіцистиці.

Ключові слова: мас-медіа, інтертекстуальність, крилатий вислів, цитата, прототекст.

Як зазначають дослідники, сучасний дискурс насичений різними за ступенем експліцитності фрагментами «чужих» текстів [6], а інтертекстуальність – такі діалогічні зв’язки, за яких один текст уміщує конкретні та явні посилання на попередні тексти, – є доміантною ознакою сучасної мас-медійної мови [3, с. 5]. При цьому „чуже слово” розкодовується за умови спорідненості фонових знань автора та реципієнтів, тому обов’язковим компонентом механізму інтертекстуальності є інтерпретація як розуміння тексту учасниками комунікативної ситуації відповідно до рівня своїх фонових знань [7]. Н. О. Фатеева вирізняє двосторонній характер інтертекстуальності – інтертекстуальність авторську (спосіб генези власного тексту та постулювання власного поетичного «Я» крізь складну систему опозицій, ідентифікацій та маскування стосовно текстів інших авторів) [9, с. 20] та інтертекстуальність читацьку (установка на поглиблене сприйняття тексту, подолання нерозуміння тексту, текстових аномалій, за рахунок встановлення його зв’язків з іншими текстами) [9, с. 17].

Виявами інтертекстуальності у текстах сучасних ЗМІ є зокрема крилаті вислови, що походять із прецедентних текстів, та цитати, які, на відміну від попередньої традиції, у постмодерністській парадигмі можуть бути позбавлені лапок, при тому, що розпізнавання цитатності вимагає певної культурної компетентності [4, с. 334]. Характерно, що автор тексту лише в окремих випадках розкриває реципієнту джерело цитації: частіше читач має самостійно знайти відповідь на це питання [2, с. 30]. Пошук прототексту, таким чином, активізує реципієнта, стаючи одним із численних прийомів мовної гри. Для останнього поняття властиві передусім такі риси, як естетизм (гра – процес, спрямований на отримання задоволення, а не результату) та конвенціональність (знання правил гри) [Див. : 5]. Тим не менше наявні випадки, коли автор вважає за по-

трібне експліцитно окреслити інтертекстуальність певного фрагмента власного тексту, вказавши на автора прототексту, на сам прототекст та ін.

Актуальність вивчення інтертекстуальних одиниць (ІО) у публіцистичному тексті впливає з активізації їх використання в сучасних текстах ЗМІ, а експліцитні прийоми вказівок на їхню інтертекстуальність заслуговують на аналіз та класифікацію.

Метою статті є розгляд вказівок на інтертекстуальність крилатих висловів, ужитих у низці електронних ЗМІ України та Росії протягом 2013–2015 р.р.

Зазначимо, що серед виявлених в обстежених текстах 600 ІО, що є крилатими висловами, експліцитні вказівки на інтертекстуальність представлені лише у 50 випадках, що становить 8,3 %.

Таблиця

**Характер інформації,
що міститься у вказівках на інтертекстуальність**

Сенс вказівки на інтертекстуальність	Кількість	у %
Автор прототексту	13	26
Персонаж прототексту, якому належить висловлювання	8	16
Назва прототексту	5	10
Автор прототексту та його назва	5	10
Автор прототексту та персонаж, якому належить висловлювання	3	6
Не чітко окреслена інформація про автора чи прототекст	16	32

Як видно з таблиці, серед експліцитних вказівок на інтертекстуальність переважають ті, що містять інформацію конкретного характеру: про автора прототексту, про персонаж, який є джерелом відповідного крилатого вислову, про назву прототексту та про кілька вищезазначених моментів. У сумі такі випадки становлять 68 % (34 живання). Випадки, де представлено вкрай розпливчасту вказівку на інтертекстуальність, становлять 32 %.

Вказівки на інтертекстуальність, що містять інформацію про автора прототексту, мають різний ступінь прозорості. Найпрозоріші ті, де нетрансформована ІО (крилатий вислів / цитата) подається як належна конкретному авторові: *Де тепер СТБ і де культура, гадаю, нікому пояснювати не варто. «Все йде, все минає, і сліду немає», як писав наш класик Тарас Шевченко* [20, 14.09.2011]; *Життєвий рівень на Луганщині, особливо у сільській місцевості, досить низький. Села як у Шевченка – чорніші чорної землі* [22, 22.12.2015]; *Ну, а нам своє робить, як заповідав Павло Тичина* [20, 19.06.2014]; *“Мы на горе всем буржуям мировой пожар раздуем”. Эти строки А. Блока как нельзя лучше передают не только настрой на мировую революцию <...>* [11, 29.01.2016];

Журналіста в каком-то смысле можно назвать, пользуясь слоганом Маяковского, ассенизатором и водовозом [13, 1.04.2015].

За рахунок трансформації використовуваних прототекстів експресивність публіцистичного тексту помітно зростає: *105 років тому, у вересні 1908 року, інший журналіст, Володимир Ленін, назвав Льва Толстого «дзеркалом російської революції»*. Цей епітет прижився. Сьогодні Мустафа Найєм стає *дзеркалом еволюційних процесів в українських медіа* [20, 08.04.2013]. Пор. також поширену трансформацію – перетворення заперечної конструкції на стверджувальну, представлену зокрема у крилатому вислові К. С. Станіславського «Не вірю!», що вживається як негативна характеристика акторської гри, а також – на побутовому рівні – як характеристика нещирості. Позбавлений частки *не*, вислів набуває значень протилежного характеру «акторська гра високого рівня» – *Саме в сцені божевілля це вдалося Монастирській на всі сто. Коли Людмила з блукаючим поглядом, ніби в маренні намагалася відмити руки від крові, Костянтин Сергійович, поза сумнівом, сказав би: «Вірю!»* [11, 9.12.2011] та «щирість»: *Відразу ж віриш – за Станіславським – цим нуворишкам-мільярдерам, яких так і не взяли на Заході в ці буржуїни, і які по-мазохістськи розмазують свої “геополітичні приниження”* [17, 15.12.2015]. Як бачимо, в цьому разі необхідною умовою розуміння тексту є знайомство з відповідним крилатим висловом.

Самої вказівки на автора прототексту навіть при наявності досить детальної цитації може бути й недостатньо для розуміння інтенцій автора публіцистичного тексту, якщо читачеві прототекст незнайомий. Без знання рядків вірша О. Мандельштама «Мы живём, под собою не чуя страны» (*А вокруг него сброд тонкошеих вождей, / Он играет услугами полулюдей. / Кто свистит, кто мяучит, кто хнычет <...>*) сенси, який вклала у власний текст В. Новодворська, – *Да, Крым будет вести себя так, как «Ночной дозор» («Ночной позор») в Эстонии и пятая советскоязычная колонна в Латвии. Они, эти мандельштамовские персонажи, «полулюди», будут свистеть, мяучить, хныкать* [10, 27.02.2014], – для реципієнта залишається недоступним. Так само умовою розуміння висловлювань *Отсюда можно сделать вывод, что квартирный вопрос в городе у Чёрного моря стоит не менее остро, нежели в Москве булгаковских времён* [12, 12.12.2015] та *Але кури / гуси / корова значно важливіші для виживання. І будь-який Маслоу вам підтвердить з висот своєї піраміди* [11, 5.02.2016] є знання реципієнтом тексту «Майстра і Маргарити» та знайомство з теорією Абрагама Маслоу про ієрархічну систему потреб людини.

Вказівка на персонаж, якому належить висловлювання, здебільшого однозначно «виводить» реципієнта на прецедентний текст, бо ім'я такого персонажа, як правило, також є прецедентним. Наприклад: *Це, звісно, не така вже й загадка для фізіогномістів – розгледіти по обличчю справжні мотиви чинного президента, незважаючи на всі миротворчі заклики. Як сказав би кіт Беґемот, «подумаєш, бином Ньютона!»* [20, 18.12.2013]; *У кожній країні ґамле-*

тівське запитання звучить по-своєму”. І в Україні, мудруючи над “*бути чи не бути?*”, нинішнього року скандалили до хрипу, <...> [11, 20.12.2013]; *Ім всім не по пути с антиглобалистами, потому что антиглобалисты – это те, кто на знаменитый гамлетовский вопрос отвечают: не быть* [17, 13.11.2015]; *Правда, «вовсе не удостоверением определяется писатель, а тем, что он пишет», утверждал в своё время Корольев*. [10, 07.11.2014]; *Оппозиционеры часто произносят фразу Остапа Бендера о Западе, который им поможет*, <...> [19, 03.03.2014]; *Планки морали и профессионализма в последние годы упали сразу и везде, грань недозванного разъела ржавчина коррупции, и оказалось, что в стране, за исключением горстки СМИ, после Харькова и до Вильнюса уже некому и сказать продажным политикам словами Милославского: «Ты что это, царская твоя морда, казёнными землями разбрасываешься?»* [11, 14.02.2014] – контамінація цитат із кінокомедії радянських часів Л. Гайдая «Іван Васильєвич меняет профессию» за п’есою М. Булгакова: *Ты что, сукин сын, самозванец, казённые земли разбазариваешь?! Так никаких волостей не напасёшься і Ты на что намекаешь? Я тебя спрашиваю, ты на что, царская морда, намекаешь?* (слова Жоржа Милославського).

Цитатність заголовка *А я дерусь потому, что дерусь* [13, 10 ЯНВАРЯ 2016] розкрита в тексті згадкою про героя «Трьох мушкетерів»: *Портос, конечно, лукавил. Дрался он не просто так, а потому что д’Артаньян случайно увидел, что его перевязь шита золотом только спереди, <...>*. На джерело вислову *Лёд тронулся, господа!*, що належить Остапу Бендеру, герою романів І. Льфа і Є. Петрова, та вживається у значенні «о начале чего-л. давно ожидаемого» [1], натякає згадка у публіцистичному тексті про статую цього персонажа: *Мы проходим мимо того места, где раньше стояла бронзовая скульптура Остапа Бендера – одна из трёх существующих в мире. Сейчас она находится на реконструкции. «Лёд тронулся, господа!» – произносит кто-то во весь голос* [22, 25.12.2015].

Вказівки на джерело інтертекстуальної одиниці містяться у низці публіцистичних текстів, причому прототекст може як досягати максимального ступеня прецедентності (*Бо, як співається в нашому гімні, всі до одного корупціонери в якийсь момент згинуть, мов роса на сонці*, <...> [21, 1.01.2016]), так і бути напівзабутим, наприклад, цитований у статті про зустріч у Гавані Папи римського Франциска й патріарха Московського Кірілла: *Останкінська голка поспішила впорснути в уми телеглядачів меседж: патріарх, мовляв, “послав сигнал” владі України, з ким не слід за одну дверну ручку братися, щоб не гнівити Папу римського. Але я дуже сумніваюся, що українська влада цьому сигналу надала значення. Як співається в пісеньці, “Ку-ба да-ле-ко, Ку-ба да-ле-ко”, значно ближче – Мінськ, Донбас, Мюнхен, Берлін, Вашингтон, МВФ та інші джерела доленосних “сигналів”* [11, 19.02.2016].

Окреслення джерела ІО може орієнтувати реципієнта на розуміння сенсу прототексту, а отже, й сенсу інтертекстуальності у тексті вторинному: *Это*

твоя Родина, сынок (заглавие) «*Это твоя родина, сынок!*», – мораль известного анекдота в отношении всех недовольных [11, 20.11.2015].

Потреба у зазначенні назви прототексту може зумовлюватися цілеспрямованою трансформацією ІО, як-от у випадку *Постигает ли смысл собственных речей глава МВД Колокольцев, когда он, кося под Екклесиаста, извещает граждан о том, что есть время для закручивания и для откручивания гаек, а сейчас как раз пришла пора их прикрутить* [10, 30.11.2011], де використання стилістично знижених компонентів (*кося под Екклесиаста*) та штампів офіційно-ділового мовлення (*извещает граждан*), а також трансформація ІО (*разбрасывать камни и собирать камни > есть время для закручивания и для откручивания гаек*) надають тексту підвищеної експресивності.

Що стосується заголовка *Властелин блох* [18, 9.11.2015], то вміщена у текст статті вказівка на прототекст створює для реципієнта додаткову умову для розпізнавання й розуміння сенсу – володіння англійською: *Но знает ли он, что начала работать железная логика и те, кто его сегодня облепил, уже ищут нового Lord of the Fleas?* При цьому пропонується російська назва роману В. Голдінга *Lord of the Flies* є неточною: традиційний переклад зазначеного ідеоніма російською – «Повелитель мух».

Експліцитна вказівка на інтертекстуальність може водночас містити інформацію про такі особливості прототексту, як його автор і назва: *Тим часом, квартал увечері вівторка, здається, все-таки відрізнявся від байки Крилова й на словах намагався грати в унісон* [20, 18.12.2013]; *Тут пориваються задропувати умовним дротом кордон усього півострова, встановивши блокпости на в'їзді в Крим. Достеменно новий Острів Крим. Тільки не білий, як в Аксьонова, а біло-блакитний* [11, 31.01.2014]; *Большие артисты, собранные под тонкой обложкой “Веселой книжки о кино” от Валерия Дружбинского (Издательский дом “Авицена”, Киев), смеялись времени на зло, смеялись сквозь слезы. Превращали свою жизнь и жизнь окружающих в карнавал, в “блистающий мир» (если цитировать А. Грина)* [11, 13.11.2015] (*Блистающий мир* – роман О. Гріна).

Детальне роз'яснення інтертекстуальних моментів у публіцистичному тексті може бути зумовлене невпевненістю автора в тому, що прототекст та його автор відомі широкому колу реципієнтів. Наприклад, заголовок *Глыбы и человека*. В ГМІИ ім. Пушкіна *открывается выставка к 95-летию Александра Солженицына* [19, 09.12.2013] містить алюзії з двома різними текстами. Назва одного з них – збірки *Из-под глыб* – явно потребувала пояснення, що й було здійснено автором статті: *С 10 декабря по 9 февраля в Государственном музее изобразительных искусств им. А.С. Пушкина будет проходить выставка “Александр Солженицын: Из-под глыб” (“Из-под глыб” назывался опубликованный в 1974 году в Париже сборник российских авторов, в том числе и Солженицына, – имелись в виду глыбы накопившихся исторических событий, которые не обсуждались в стране свободно).* Натомість інший про-

тотекст, нарис Максима Горького «В. И. Ленин», прецедентний текст, що входить у часи СРСР до шкільної програми та містив ІО – слова Леніна про Льва Толстого *Какая глыба, какой матерый человечще!*, у вторинному тексті не згадується, а ІО використовується без жодних коментарів, тому що автор упевнений в тому, що реципієнт неодмінно розпізнає інтертекстуальний характер вислову.

Інтертекстуальність заголовка статті В. Новодворської про Євгенія Замятіна *Острый нож в грудь великой революции* роз'яснено в тексті найвірогідніше через трансформацію ІО: *Аркадий Аверченко когда-то издал сборник «Дюжина ножей в спину революции»*. *Но полузабытый Евгений Иванович Замятин, писатель, чье 130-летие немногие ценители отметили 1 февраля, наносил Великому Вию удары бесстрашно и открыто* [18].

Можлива також вказівка водночас і на автора, і на персонаж прототексту інтертекстуальної одиниці: *На афіші з портретом Людмили Монастирської – три «хітові» опери Верді, призначені для драматичного сопрано, – «Бал-Маскарад», «Макбет» і «Аїда». Три дати її спектаклів завсідники театру повторювали з не меншою одержимістю, ніж пушкінський Германн «трійку, сімку, туз»...* [1, 9.12.2011]; *Ми ж як та пушкінська “богобоязлива вдова” – “душею Богу віддана” (тобто європейським цивілізаційним цінностям), а “грішною плоттю” (матеріальними інтересами хоробро приватизованих, але так і не модернізованих підприємств) – Ну, самі знаєте, кому* [11, 27.12.2013]. Згадка водночас автора прототексту, його персонажа та сюжетної лінії створює вже не крилатий вислів чи цитату, а алюзію: *Ті зусилля, до яких нині вдається російський прем'єр Владімір Путін щодо організації євразійського простору, дуже нагадують ідею гоголівського чорта зібрати до купи обривки червоної свитки* [22, 10.11.2011].

Чимало вказівок на інтертекстуальність мають неозначений, загальний характер (класик, поет, письменник тощо): *Після її концерту ніколи не процитуєш класика – “За цю дешівку людишки охотно платять дорого!”* [11, 20.12.2013] (йдеться про відомий афоризм Станіслава Єжи Леца з книжки *Myśli nieuczesane*, в російському перекладі *За дешевку людишки охотно платят дорого*; *Зрештою – було б красиво і дуже корисно для нашої держави – зразу згребли б всю нечисть, як писав поет, “д’їдної ями”* [22, 23.01.2014]; *Але, як казав живий класик української політики, – маємо те, що маємо...* [20, 26.12.2011] (слова першого президента України Леоніда Кравчука); *Тож щоби класичний вислів «коні не винні» мав під собою підстави, доцільно нагадати певній частині мас-медійного корпусу елементарні речі, які, втім, щороку виставляють українську журналістику в кумедному світлі* [22, 24.12.2011] (назва повісті М. Коцюбинського, ставши крилатим висловом, набула значення «лицемірне небажання бачити дійсних винуватців чогось», «знімати вину з винних» [15]); *Перефразовуючи великого російського письменника, можна сказати: всі утопії схожі одна на одну, всі антиутопії «антиутопічні» по-своєму*

[20, 30.01.2013] (мається на увазі перша фраза роману Л. Толстого «Анна Кареніна»); *Природно, все це так ретельно він робить не задля десятка активістів у ФБ, які згодом напишуть три верескливих пости, а задля глядача, який є народ і в якого, як усі ми пам'ятаємо, є також правди сила. Це сила емоційного відгуку* [11, 29.01.2016]. Фраза *як усі ми пам'ятаємо* – натяк на прецедентність прототексту, вірша Павла Тичини «Я утверждаюсь», що включений до шкільної програми (*Я єсть народ, якого Правди сила / ніким звойована ще не була. / Яка біда мене, яка чума косила! – / а сила знову розцвіла*). Див. також цитування Й. Бродського: *Писал же другой классик: «Но воруга мне милей, чем кровопийца»* [13, 27.06.2014]; М. Лермонтова: *Но, как говорил классик, есть и высший суд... Другими словами, есть нечто, что у людей называется моралью* [13, 27.06.2014]; В. Маяковського (поема «Облако в штанах»): *У них есть только ненависть, безъязыкая, как о другом предмете сказал поэт, тоже знавший толк в ненависти* [13, 25.08.2014].

Можливо, іноді нечітку, розпливчасту вказівку на інтертекстуальність можна пояснити неоднозначною інформацією про джерело вислову. Так, існує кілька версій походження вислову *Не стріляйте в піаніста, він грає як може* та шляхів проникнення його в українську та російську мови: а) не позбавлене «чорного» гумору гасло, що було популярним в американських салунах, відбиваючи міфічні уявлення про класичних агресивних ковбоїв; б) з твору про Америку Оскара Вайльда, який, за його словами, використав реальний напис, побачений у салуні в штаті Колорадо (*Please do not shoot the pianist. He is doing his best*); 3) і навіть нариси радянських кореспондентів Б. Г. Стрельникова та І. М. Шатуновського «Америка справа и слева» (1972), де так само було згадано весіленький плакатик: „*Пожалуйста. не стреляйте в пианиста. Он старается, как может*“ [15; 16]. Безперечно, вислів походить з американського фольклору, а тексти О. Вайльда та радянських журналістів стали лише шляхами трансляції ІО у масову свідомість. Проте, можливо, саме фольклорний генезис цього вислову сприяє його сприйманню як структури невизначеного походження, тому при чіткій вказівці на інтертекстуальність одиниці її джерело не вказується: *Тому, хай там як нудно й невиразно це звучатиме, варто згадати давнє гасло: «Не стріляйте в піаніста, він грає як може»* [21, 17.04.2014]. Відсутність конкретної вказівки на авторство вислову *На багнетах всидіти неможливо* скоріше за все пояснюється «розпливчастою» інформацією про його джерела: воно приписується французьким політичним діячам (Наполеону, Талейрану), проте насправді є іспанським народним прислів'ям [8]. Пор.: <...> *кадрів місцевого походження, “захарченків і плотницьких”, то пак, перепрошую, “петровських і чубарів”, у керівництві КП(б)У було на порядки менше, ніж нині на ОРДіЛО, – на пальцях перелічити! – а на самих багнетах, як відомо, жоден окупант довго не всидить* <...> [22, 5.02.2016].

Якщо згадується джерело крилатих висловів, що походять із популярних пісень, то вказівка на інтертекстуальний характер структури має найзагальніший

вигляд, автори музики й слів не вказуються: *Сколько Россия готова отдать за крепкую дружбу? Миллиарды! “Мы за ценой не постоим», – если помните, поется в культовой советской песне* [22, 20.01.2014] (пісня «Нам нужна одна победа» Булата Окуджави з кінофільму «Белорусский вокзал», 1971); *«Хотят ли русские войны? Спросите вы у тишины» – строки из старого советского хита. Песня красивая, к реальности не имеет никакого отношения. Предлагаю спросить у Дмитрия Киселёва. <...> И такими киселёвыми сейчас забиты эфиры всех российских телеканалов. Они взывают к войне, они возбуждают ненависть ко всему украинскому, к Украине. Вот вам и ответ на вопрос «Хотят ли русские войны?»* [22, 26.01.2015] (*Хотят ли русские войны* – рядок з однойменної популярної радянської пісні 1961 р., музика Е. Колмановського, слова Є. Євтушенка).

Серед причин, які зумовлюють введення в публіцистичні тексти нечітко окреслених вказівок на інтертекстуальність окремих їхніх фрагментів, можна виділити а) прагнення автора спонукати читача до мовної гри, згадати конкретного автора та джерело ІО; б) неоднозначну інформацію про автора та джерело ІО; в) недбалість автора публіцистичного тексту, який не спромігся встановити джерело ІО.

Чітко окреслені вказівки на інтертекстуальність містять: а) інформацію про автора прототексту; б) інформацію про персонажа прототексту, якому належить наведене висловлювання; в) назву прототексту, а також г) сполучення двох вищезазначених інформаційних моментів – а) та в) і а) та б).

Література

1. Белянин В. П. Живая речь. Словарь разговорных выражений / В. П. Белянин, И. А. Бутенко. – М. : ПА-ИМС, 1994. – 192 с.
2. Земская Е. А. Клише новояза и цитация в языке постсоветского общества / Е. А. Земская // Вопросы языкознания. – 1996. – № 3. – С. 23–31.
3. Ільченко О. А. Метафоричні словосполучення в мові української преси ХХІ ст. : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / О. А. Ільченко. – Х., 2012. – 20 с.
4. Можейко М. А. Интертекстуальность / М. А. Можейко // Постмодернизм. Энциклопедия. – Минск : Интерпрессервис ; Книжный Дом, 2001. – 1040 с. – С. 333–335.
5. Негрышев А. А. Языковая игра в СМИ : текстообразующие механизмы и дискурсивные функции (на материале газетных новостей) / А. А. Негрышев // INTER-CULTUR@L-NET. – Выпуск 05/2006 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.my-luni.ru/>
6. Постнова Т. Е. Прецедентные тексты в печатной рекламе / Т. Е. Постнова // Вестник Московского ун-та. Сер. 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация. – 2001. – № 2. – С. 106–115.
7. Рябініна О. К. Інтертекстуальність у дискурсі сучасної української преси : лінгвістичний аспект : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 – українська мова / О. К. Рябініна. – Харків, 2008.
8. Серов В. В. Энциклопедический словарь крылатых слов и выражений. – 2-е изд. / В. В. Серов. – М. : Локид-Пресс, 2005. – 880 с.
9. Фатеева Н. А. Контрапункт интертекстуальности, или Интертекст в мире текстов / Н. А. Фатеева. – М. : Агар, 2000. – 280 с.
10. Грани. Ру. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://grani.ru/Politics/World/Europe/Ukraine/m.244336.html>.
11. Дзеркало тижня. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : gazeta.dt.ua/archives.
12. Думская. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://dumskaya.net/>
13. Ежедневный журнал. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ej.ru/?a=inner#>

14. Электронный ресурс. – Режим доступа: www.ukrtvory.com.ua/kr63.html
15. Электронный ресурс. – Режим доступа: forum.lingvo.ru/actualthread.aspx?tid=105968;
16. Новая газета. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.novayagazeta.ru/>
17. Новодворская В. Острый нож в грудь великой революции / В. Новодворская. – 3. 02.2014. – Режим доступа : <http://www.newtimes.ru/articles/detail/78267/>
18. Огонёк. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.onlinegazeta.info/journals/ogonek.htm
19. Телекритика. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.telekritika.ua/
20. Тиждень. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : tyzhden.ua/
21. Українська правда. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.pravda.com.ua/

Статтю отримано 10.10.2015 р.

Касим Г. Ю.

РАЗНОВИДНОСТИ СИГНАЛОВ ОБ ИНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТИ ФРАГМЕНТОВ СОВРЕМЕННОГО ПУБЛИЦИСТИЧЕСКОГО ТЕКСТА

Статья посвящена изучению интертекстуальных единиц – крылатых слов и цитат, использовавшихся в электронных СМИ Украины и России на протяжении последних трёх лет. В работе описано разнообразие сигналов, указывающих на конструкции интертекстуального характера, характерные для публицистики.

Ключевые слова: масс-медиа, интертекстуальность, крылатые слова, цитаты, прототекст.

Kasim G. Yu.

VARIETY OF SIGNALS POINTING TO INTERTEXTUAL CONSTRUCTIONS AT MASS-MEDIA

The article is devoted to the study of intertextual units – popular expressions and citations, that were used at electronic B роботі описано різноманітні mass media of Ukraine and Russia for a period of last three years. The work describes variety of signals that point to intertextual constructions peculiar to journalistic genre.

Key words: mass-media, intertextuality, popular expressions, citation, prototext.